

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Clara pacta — boni amici. — Odkrita beseda. — Da se razumemo! — Zmes. — Učiteljske in duhovniške plače. — Zapisnik razprave pri zaupnem shodu „Dež. učit. društva“ za Goriško-Gradiščansko. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Listnica upravnništva. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Inserat.

Clara pacta — boni amici.

Izvojevati hočem z njim to reč,
dokler se mi trepalnica še giblje!
Shakespeare: Hamlet, V., 1.

I.

Kant piše nekje: „Es ist umsonst, Gleichgültigkeit in Ansehung solcher Nachforschungen erkünsteln zu wollen, deren Gegenstand der menschlichen Natur nicht gleichgültig sein kann.“ — Teh besed smo se spomnili, ko smo se namenili, da presodimo s svojega stališča trezno in mirno razmere, ki so v zadnjih dneh zavladale v našem šolstvu, oziroma med našim učiteljstvom. Po našem političkem časopisu so v polpreteklih dneh obilo pisali poklicani in nepoklicani ljudje o šoli in učiteljstvu. Vsi ti članki, ki so naša interna vprašanja spravili takorekoč na javno sejmišče, se nam zde manj stvarni nego osebni. Ta nepravilnost temelji v maniri, ki je v dobi naših ljutih političkih bojov stopila na čelo bojujočim se strankam. Ta manira se je zlasti udomačila v naši takozvani katoliško-narodni stranki, kjer igrajo osebnosti glavno ulogo. Zakaj kadarkoli je bil v njenih listih govor o šoli ali učiteljstvu, je vselej padlo prvo poleno po gotovih osebah našega stanu, a stvar sama je bila vedno potisnjena v ozadje, ker je samo docela prirodno, da je težko pisati o stvari onemu, kdor stvari ne razume. Da so se tega komodnega načina nemoškega bojevanja poprijeli tudi tisti, ki hočejo v par dneh in v par člankih rešiti naše vprašanje kar tako mimogrede, je tudi čisto jasno in opravičeno, saj se dajo tolikokrat opravičiti človeška dejanja samo z znano prislovico: „Verba movent — exempla trahunt!“

Popolnoma se nam zdi opravičena zahteva, da se tudi mi izjavimo jasno in določno, kako stališče zavzemamo nasproti vsemu temu, kar je v poslednjem času razburilo duhove in kar nam služi v dokaz, da je še vedno mnogo življenja v nas, da nismo brezčutni in nedovzetni do vsega, kar se tiče nas in našega šolstva, da nismo v kljub nepravilnim razmeram, ki nas oklepajo že od pamtiveka, prepojeni z resignacijo, ki je posledica večnega omoštva! To je na vsak način in v vsakem primeru veselo pojav! Kaže nam, da se pretaka še vedno po naših žilah živa kri, da ne mislimo še tako brž ukloniti tilnika in čakati s prekrižanimi rokami, da nas pogoltnjejo valovi težkega življenja.

Naša srca niso tiha grobišča, nad katerimi vejejo brezvplivno mrzli ali mehki vetrovi; naša srca so polna ognja in opravičenih želj, polna visokih upov in neomajnega poguma. Mi imamo vrhutega še najboljši namen in trdno voljo, da odkrijemo brez vsake obzirnosti rane, ki krijejo naš stan, ne da bi hoteli kompromitovati s tem sebe, nego da povemo drugim, višjim, tistim, ki so odgovorni, kaj so zagrešili nad nami, kaj so zamudili prej, preden se je razgrnila nad vsem našim delovanjem tista odgovornost, ki nam stoji danes brez prestanka za petami.

V našem listu je bil že neštivilnokrat govor o žalostnih gmotnih razmerah ne samo našega, nego vsega avstrijskega učiteljstva. V zborovanjih „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“, v zborovanjih naše „Zaveze“ v Gorici in v Trstu, v zborovanjih okrajnih učiteljskih društev pri nas in drugod, v zborovanjih vseh drugih avstrijskih učiteljskih zvez, v zborovanju vsega avstrijskega učiteljstva na Dunaju l. 1898. je bilo že toliko in toliko govora o krivičnem našem gmotnem položaju, da nas poznajo vsi ljudje in vse stvari na zemlji in v nebesih že samo po tem in že samo zaraditega. In toliko prošenj, temeljito sestavljenih in z neovrgljivimi dokazi podprtih, je bilo že uposlanih tako posameznikom kakor celim korporacijam in zastopom, nižjim in višjim inštancam, da so začeli govoriti celo o naši nadležnosti in da so nas začeli odpravljati izpred vrat z moškimi obljubami, kar je seveda vredno posebnega poudarka! In tako ni danes stanu razen našega — če izvajamo delavstvo — ki bi bil moral toliko duševne energije in toliko fizičnih moči žrtvovati v to, da si pribori samo tisto materialno stališče, ki mu ga jamči državni šolski zakon. Na drugi strani pa je tudi res, da niso doslej prezirali še nobenega paragrafa tako temeljito in tako neizprosno kakor baš paragraf, ki nam ustvarja na papirju dostojno eksistencijo. Samo paragraf, govoreč o enakopravnosti avstrijskih narodov, je bil vedno deležen enake čudovite milosti.

Konec vseh koncev je vedno eden in isti: „Radi bi, prijatelji, pa ne moremo!“ Kar je ljudi, ki so nam še posebno naklonjeni, si znajo pomagati še drugače, kadar je treba odščipniti učiteljstvu košček kruha: udarijo v ropot, in v njem zamro hipoma naši proseči glasovi! To je naklonjenost, ki jo razume tisti, kdor more. Mi je ne. Nam zveni samo po ušesih najlažji vse izgovorov: Ne moremo!

Kar se tiče učiteljstva, je seveda vse to drugače. Nikakor se ne moremo iznebiti misli, da se zdimo še vedno

nekaterim višjim in nižjim ljudem manjvredni, da se še vedno maščuje naša žalostna preteklost, ki je nismo zakrivali sami, nad nami, zakaj kakor smo bili takrat zgolj poslušni in neplačani stroji, tako bi morali tudi danes samo delati in delati, ne pa tudi uživati zasluženega plačila. To čudno naziranje tiči še vedno nekaterim ljudem globoko v kosteh. Učiteljstvu ukazujejo: Moraš to in to! A nihče ne vpraša: Ali pa tudi moreš?

In to so razmere, ki se nam ne zde zdrave, razmere, ki popolnoma opravičujejo nezadovoljnost, ki vlada med vsem avstrijskim učiteljstvom. Njegovo dosedanje delovanje ne stoji v nikakršnem soglasju s plačilom, ki ga je prejemale doslej za svoje delo. Zatorej vzdržujemo še vedno lahko in z mirno vestjo trditev, da je delalo učiteljstvo mnogo več, nego se da lahko sklepati iz njegovega finančnega položaja, zakaj če bi sodili po tem, bi morali trditi, da je bilo naše delo tako, kakršno je bilo naše plačilo, torej nezadostno, brezuspešno. Da pa ni temu tako, ve vsak, komur ni neznana naša kultura. Višje šolske oblasti, deželni zbori in državni zbor so že obilokrat izrekli delovanju učiteljstva zaslužen priznanje. Pritrdili so nam celo — tako tudi sedanji naučni minister — da zveni največji disakord med našim delom in našo plačo in da je treba učiteljstvu pomagati. To je vse res in lepo, a grdo je samo to, da je vseh pozitivnih obljub in besed konec negativen, da torej zadnje uničuje vero v prvo.

Da pa smo opravičeni zahtevati hitrega in izdatnega izboljšanja materialnega položaja, to smo že nešteto krat dokazali z besedo in pismom. Vredni smo tega, če motrimo svojo eksistencijo zgolj s človeškega stališča, če se že nečemo vedno sklicevati na zgoraj imenovani zakon. Opravičeni pa smo vedno poudarjati to zahtevo tudi zatagadelj, ker nam je v resnici pri sreči zdravi in normalni razvitek in napredek našega šolstva. In da se naše šolstvo zdravo in normalno razvije, je treba pred vsem, da se da glavnemu faktorju šolstva — učiteljstvu — zdrava in normalna podlaga, da se torej pred vsem odpravi glavni nedostatek, da se torej začne graditi poslopje od spodaj gor, a ne od zgoraj dol, kakor je poudarjal eden izmed letošnjih govornikov pri „Zavezinem“ zborovanju v Trstu.

In govorili bi neresnico, če bi se upali trditi, da so se naša šolska oblastva energično poprijela dela, da se odpravi čim prej ta glavni nedostatek, da se vsemu temu, kar ne ugaja in ne zadovoljuje, najde prvi, glavni, edini vir. Ali pa so se že sploh poprijela tega dela? Ali so že sploh šla iskati ta vir? — Ne! —

Odkrita beseda.

Pod tem naslovom se je oglasil v „Slovenec“ dne 22. decembra 1902 „napredni učitelj I.“ Za ta psevdonim je posodil svoje ime bivši ljubljanski suplent, ki služi zdaj na Štajerskem. Da člankov „Več luči“ in „Še nekaj luči“, ki so bili priobčeni v „Slovenec“ in za katere je zastavil svoje ime omenjeni suplent, ni spisal ta gospod sam, ampak da so mu pomagali in kumovali znani ljubljanski malkontenti, je dognana stvar. Slednji so bili pa previdnejši in bolj prebrisanji, zato so poslali po kostanj v ogenj mladega, sicer marljivega, a v tem oziru še neizkušenega učitelja; sami so si pa meli roke, češ, če kaj pride, se bomo izgovorili na tega gospoda tovariša in na sedanje in bivše suplente ljubljanske. Eden sedanjih suplentov ljubljanskih mi je sam zatrjeval, da znane polemike v „Slovenec“ niso krivi suplente, ampak

nekdo drugi, ki se pa dela lepega in nedolžnega. Sicer pa pravi pogovor, da hodi vrč tako dolgo k vodnjaku, da se ubije.

Navzlic temu, da v vseh teh člankih lete pušice na mojo osebo, bi se ne bil spuščal v to polemiko, ko bi me „napreden učitelj I.“ ne bil v 293. številki „Slovenca“ kar naravnost pozval k temu. V tem članku me dolži, da sem pripovedoval o g. nadzorniku A. Maierju, da „prisluškuje“. Če bi bilo tukaj kaj resnice na tem, je tako očitje že samo na sebi nesramna denunciacija! Resnica pa je, da o „prisluškovanju“ nisem nikdar in nikjer govoril, ker nisem imel tudi najmanjšega povoda in vzroka k temu. Če pride nadzornik službeno v šolo in naredi morebiti par korakov po hodniku ter opazuje to ali ono napravo, to vendar ni „prisluškovanje“ in to vestnega učitelja tudi prav nič ne moti, ker ve, da ne poučuje otrok zaradi nadzornika, ampak zaradi otrok samih. Nasprotno: vesten učitelj je še vesel, če ga nadzornik večkrat obišče, posebno tak nadzornik, kakršen je g. A. Maier, ki daje učiteljstvu iz svojega temeljitega pedagoškega znanja in izkušnje svoja blagohotna navodila, ne da bi eventualne napake uporabljal dotičniku v škodo. Čemu torej predbacivati gosp. nadzorniku „prisluškovanje“ ali „sekiranje“, ko nikomur niti lasu ni zakrivil! Bodimo zadovoljni, da imamo za nadzornika moža, ki je z dušo in telesom učitelj, ki z največjo navdušenostjo in neumorno pridnostjo deluje za povzdigo ljudskega šolstva in za ugled učiteljskega stanu.

Da je pa „napreden učitelj I.“ glede „prisluškovanja“ spravil v zvezo z g. nadzornikom tudi mojo osebo, je imel gotovo svoj namen, kateri je pa tako prozoren, kakor je tudi hudoben. Prepričan naj bo, da se mu ta namen ne posreči; opozarjam ga pa na pogovor, ki pravi: „Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade.“ (Dalje.)

J. Dimnik.

Da se razumemo!

V „Slovenec“ od pretekle srede 24. decembra 1902 l. piše nekdo o šoli in učiteljstvu na kmetih. Ne bomo se spuščali v podrobnosti tega spisa, ki je brez dvoma potekel iz peresa kakega bolj treznega in kolikortoliko še za svoj narod vnetega starejšega duhovnika. Hočemo pa vendar konstatovati, da smo že tudi mi čestokrat poudarjali, da sta duhovnik in učitelj nakazana eden na drugega, da sta navadno edina faktorja na kmetih, ki sta poklicana, postavljati temelj za boljšo bodočnost narodovo, da bi torej ta dva stanova morala biti složna v delu za narodovo prosveto. Izjavili smo tudi že, da sloni naše delovanje na naukih naše vere in prosili, naj se ovadi učitelj, ki bi delal zoper vero, višji gosposki, da ga kaznuje. Rekli smo, da stojimo na temelju šolskih zakonov, ki dajejo vsemu pouku in vzgoji versko-nravno smer. In vse to smo rekli iz odkritega srca, ker hočemo tudi res tako delovati, ne pa zato, da bi s takimi besedami prikrivali svoje misli. „Slovenčev“ člankar pravi, da med duhovniki in učitelji ni načelnega nasprotstva, ker oba stanova morata delovati na versko-nravni podlagi, pač pa se to nasprotstvo umetno neti od liberalne (?) strani. Duhovščina ne hrepeni po konkordatni šoli, ker je ta nemogoča, pač pa hoče imeti nekaj besede pri vzgoji mladine. In tako dalje več lepih besedi — pa samih besedi.

Kadar obupava gospoda okolo „Slovenca“ nad svojo nespametno taktiko glede šole in učiteljstva, takrat jo je

sama dobrota. Kadar se pa čuti močno, takrat pa sramoti šolo in učiteljstvo očitno in na skrivnem, kakor že more. Posebno pa vedno ponavlja, da mi netimo razpor, da smo mi a priori sovražniki duhovščine, da — celo vere, dasi ve ta čestita gospoda, da ni to res. Ta gospoda ve prav dobro, da se učiteljski naraščaj vzgaja na podlagi šolskih zakonov, torej za versko-nravno vzgojo, in da bi se hudo pregrešil učitelj, ki bi si upal ščuvati bodoče učitelje zoper duhovnike. A ta gospoda pa tudi ve, da se duhovniški naraščaj že 20 let in še več hujska proti učiteljstvu. Gospodje v lemenatu se uče: „Z učitelji imejte malo opraviti!“ Torej slikajo nas učitelje mladim duhovnikom kot nekaj manj vrednega, kakor ljudi, ki niso vredni, da bi duhovniki imeli kaj prida opraviti z njimi. Torej se dela nesloga med duhovniškim in učiteljskim stanom od duhovske strani, ne pa od učiteljske ali, kakor pravite, liberalne. In duhovniki, ki se posebno izkažejo v gonji proti učiteljem, se celo nagrade. Kaj čuda torej, da ta stanova gresta vedno bolj vsake sebi, mesto da bi se združevala. Učitelj ne bo nikoli več mežnar. In dokler se ne bo duhovščina čutila toliko vredno kolikor res stori za javni blagor — in opustila tisto staro misel, da je že zaradi svojih blagoslovov nekaj posebnega, nekaj vzvišenega nad vsemi drugimi stanovi, tako dolgo ne bo miru in skupnega delovanja. Vsak imej toliko besede, kolikor si storil dobrega izven svoje službe. Izpolnjevanje službenih dolžnosti je vsakemu dolžnost, ne pa zasluga. Učitelji smo hvala Bogu tako daleč prišli, da nam ni treba po farovžih milosti iskati. Stavimo svojo dolžnost in če nam preostaja časa, še kaj zraven za svoj narod, pa se nam ni bati nikogar. Če pa lemenatarje uče, da naj imajo z učitelji malo opraviti, potem bomo pa tudi mi rekli: učitelj bodi kolikor mogoče samostojen in ne hodi nikamor po milosti, najmanj pa k tistim, ki na vseh koncih in krajih preže, kako bi tebe in tvojo šolo strli, ker je — prokletstvo za ljudstvo!

Zmes.

I.

Pobožni „Slovenec“ se je prehitro veselil, da je zmanjkalo „Rešetarjev“. Ako so dosedanji umolkni, niso še umrli, in naraščaja imajo vedno več, več nego „Slovenec“ tako imenovanih „naprednih učiteljev“, pravzaprav le štreberčkov. Predstavljam se torej p. n. učiteljstvu kot Rešetar V.

G. urednik, ali Vam je ime Jaka (od „Slovenca“ odstavljen) ali Luka, mi je enako, samo to Vam povem, da je dandanes narobe svet. Evo Vam dokaza! „Napredni“ (?) učitelji pišejo nebroj člankov kakor „Nekaj luči“, „O šolskem nadzorovanju“, „Preosnova ljudske šole“ itd. v brumnem „Slovencu“, ki je znan po svoji neskončni ljubezni (??) do šole in učiteljstva, saj mu je ljudska šola „prokletstvo naroda“. Da se paralizuje vpliv „Slovenčevih“ „naprednih“ učiteljev, so sklenili dr. Lampe in vsa Slomškarja od Jakliča do zadnjega kaplana, naj Slomškarji pišejo v „Učit. Tovariša“, da drugi ne pridejo do besede, oziroma prostora. To bi bilo lepo!

Po zborovanju učiteljskega parlamenta v Trstu je sikal v svoji onemoglosti „Slovenec“ kakor gad in pljuval žveplo na napredne učitelje, zlasti Jaka in Luka sta bila njegova stalna tarča. Neljub mi je na Benetke samo ta spomin, kako so me komarji (mosquitos) opikali, še neljubši je Lampetu

spomin na impozantno zborovanje našega parlamenta, ker nerodno, zares smešno pika vse, kakor bi se mu podrl stolp s pametjo vred.

Vsak zaveden učitelj se mora grohotati članku „Slov. Učitelja“ v št. 22. „Iz učiteljskega parlamenta“, kjer izkuša po farizejskem načinu smešiti vse učiteljstvo in narodno-napredno stranko. Dokler bodo klerikalni listi po Slovenskem tako marljivo in ostudno napadali posamezne neupogljive in značajne učitelje (zgleda si poiščite sami), bo še tesnejša „Zaveza“, a razpadla ne bo nikdar. Uskoke, malkontente; šlapice prepuščamo z veseljem Slomškarji. Razumete! Zato nam je g. dr. Tavčar govoril iz srca, rekoč: „Bog varuj slovenske pokrajine kuge, lakote in drugih nadlog, pred vsem pa jih varuj pred vplivom klerikalne stranke na ljudsko šolstvo in učiteljstvo.“

Ako dobe klerikalci vpliv na šolo, potem jo izpremene tako, da bo otrokom treba v šolo hoditi le 4 leta (glej „Slov. Učitelja“ št. 23.). To bo eldorado neumnosti, v kateri se bo napolnjevala vedno prazna farška bisaga ter zginjevale hranilne knjižice. Slomškarji, ali vidite, kam moli pes tace? Rad bi poznal toli neumnega učitelja, ki zamore tako bedarijo zapisati.

„Slov. Učitelj“ naj bi rajši poučeval katehete, kako se metodiško pravilno poučuje verouk, a ne s šibo, pretepanjem in zapiranjem. Seveda so tudi izjeme.

Na Goriškem se je dolgo časa vršila prava gonja proti naprednemu učiteljstvu v „Gorici“. Ker vse laži, vse obrekovanje in denunciranje ni imelo zaželenega uspeha, so se spravili klerikalci na okrajni šolski svet in na g. nadzornika Finžgarja. Za svojo perfidnost so dobili odgovor vsega goriškega učiteljstva (izvzemši bivšega kapucina Balića in strupenega Cenčiča) v zaupnici, ki jo je dobil gosp. nadzornik Finžgar. Ta izjava jim bo po ušesih zvenela. Živio goriško učiteljstvo!

Marsikaj mi je na jeziku, a o tem prihodnjč.

Rešetar V.

Učiteljske in duhovniške plače.

V „Slovencu“ pravi podlistkar, da želimo boljših plač. To je res. Da bi pa mi zahtevali, naj imajo duhovniki take plače kakor pred 120 leti, ni resnica, zakaj tega nismo nikoli pisali. Kako mastne so naše plače, dokazuje statistika, ki nam pove, da umrje večina [učiteljev za sušico, večina duhovnikov pa za kapjo. Ali je morda kap posledica slabe in nezadostne hrane, sušica pa posledica obilne in močne hrane ter brezdelnosti?! Kako slabe so plače duhovnika, naj dokaže ta-le zgled. Vladala je več tednov huda suša. Za to dobro, verno ljudstvo vneti župnik se ni zmenil, da bi napravil kako procesijo. Šele ko so začeli farani siliti na to, je obljubil, a le proti temu, da se nabira denar po fari. Vsako delo je vredno plačila, a kar se je tu godilo, presega meje poštenosti. Nabrali so 9 gld. ali 18 kron. Ko so jih prinesli župniku, je rekel: „Za tako majhen denar pa že ne grem celo uro daleč maševat. Če ne vzmorete še enkrat toliko, potem naj se vam pa godi kakor hoče.“

Drug primer majhnih plač: Na neki božji poti plačujejo maše po 4 krone. Ker dotični duhovnik vseh ne more zbrati, jih pošilja frančiškanom, ki jih radi opravijo po 1 K 20 h. Torej ima župnik čistega dobička od vsake maše samo po 2 K 80 h.

Zato smo pa vedno tega prepričanja, da je liberalna večina drž. zbora v Stremajerjevi dobi storila veliko napako, da ni duhovščini odmerila plač kakor uradnikom, obenem jim pa zapečatila vse mnogobrojne studence, ki so po zatrdilih duhovnikov itak čisto suhi. Dandanes ima župnik 700 K plače — in nič stranskih dohodkov — kako bi se mu prileglo, če bi bil v VIII. plačilnem razredu! Mi bi mu to še bolj privoščili, nego nam privoščiti klerikalna gospoda te težko zaslužene krone.

Zapisnik

razprave pri zaupnem shodu „Dež. učit. društva“ za Goriško - Gradiščansko, vršeče se dne 21. dec. 1902 v gledališčni dvorani v Gorici.

Dnevni red: 1.) Poročilo predsednika o prošnjah učiteljstva na dež. zbor in o novem načrtu zakona za izboljšanje učit. gmotnega stanja. 2.) Razgovor o novem načrtu imenov. zakona in morebitne resolucije z ozirom na premembo posameznih točk istega.

Predsednik Fr. Bajt, nadučitelj v Ajdovščini, otvori zborovanje in nagovori navzoče v nemškem jeziku, rekoč, da se poslužuje nemščine le v namen, da se umemo, a da s tem ne priznava nemščini nikake prednosti. Pozdravi lepo število navzočih koleg in naznani, da so se udeležili shoda tudi gg. nadzornika Finžgar in Zurman ter gg. deželni poslanci dr. Tuma, dr. Luzzatto, Berbuč in Holzer, katero gospodo iskreno pozdravlja. Dalje naznani, da bo on kakor poročevalec govoril nemški, razprava pa se bo vršila slovenski in italijanski. Zato imenuje svojima namestnikoma gg. tov. Križmana in Falconerja; prvi bo vodil slovensko, a drugi italijansko debato. Zapisnikarjem imenuje nato gg. Franzotta in Kutina.

Oddavši predsedstvo tov. Falconerju, poroča Bajt o 1. točki dnevnega reda. — Z živimi barvami je narisal splošno bedo učiteljstva naše dežele ter trnjevo pot, po kateri hodi učiteljstvo v dosego svojih pravic. Med govorom je tudi omenil dobrohotnosti in podpore, ki jo je imelo učiteljstvo od pok. prebl. g. grofa, ekscelece Fr. Coroninija, kateremu v blag spomin se dvigne občinstvo s sedežev. Sklene svoje krasno poročilo ter z žalostjo svetuje mlajšemu učiteljstvu, naj zapusti deželo-mačeho ter si poišče drugod hvaležnejšega poklica. — Burno, dolgotrajno odobravanje je sledilo temu poročilu.

K besedi se oglasi tov. Nigris. Z izbranimi besedami je slikal v italijanščini položaj učiteljstva. Poudarjal je, da so učitelji pionirji prosvete ter opomnil, da pač ne zaslužijo, če se z njimi postopa tako trdo. Končal je dokazovaje, da je neobhodno potrebno, da sprejme dež. zbor novi zakon, načrt ter da naj ta stopi v veljavo že s 1. januarjem 1903. Za lepi svoj govor je žel obilo pohvale.

Tovariš Kosovel je kaj dobro pojasnil na konkretnih slučajih potrebo novega zakona ter poudarjal, da tako ne more in ne sme iti dalje. Učiteljstvo zahteva le to, kar pošteno zasluži in nič več. Pritrjevanje.

Koleginja gospa Kersnikova iz Pevme je poudarjala potrebo, da se novi zakonski načrt izpremeni tako, da bodo učiteljice enako plačane kot učitelji. One imajo iste izkušnje, isto in še večje delo (ženska ročna dela), zaslužijo torej isto plačilo. Tudi stroškov imajo dovolj, res, da nimajo družine, a imajo morda ubožne sorodnike, oziroma se jim naj ne krati pravice, da si vzamejo postrežnico; grenko je, sedati za tujo

mizo. Zato pa naj se jim prizna enakost. Sledilo je vsestransko odobravanje.

V enakem smislu je govorila italijanski g. tov. Favetti. Nato se oglasi k besedi g. poslanec dr. Luzzato. Razlaga, kako težko je poslancu zavzeti stališče v tej zadevi. Z ene strani je dežela jako obremenjena in okoliščina, da je težko, naložiti nove naklade, je kriva, da se ni ničesar storilo. Sprejetje novega zakona bi stalo deželo letnih 150.000 K, in ti stroški bi še rasli. Toda po drugi strani je vaša zahteva pravična, je vaše najsvetejše pravo, zakaj doslej se je postopalo z vami krivično. Treba bo torej združiti konfliktni interes učiteljstva in dežele. Da se že ni kaj ukrenilo, je krivo tudi to, da je bilo zasedanje dež. zbora nenadoma pretrgano. Izjavi, da za svojo osebo nima nič proti enakosti obeh spolov, toda misli, da tega ne bo mogoče izvesti radi ekonomičnih ozirov. Ne more zagotoviti, da bo sprejet novi načrt, vendar je prepričan, da se bo moralo nekaj storiti v izboljšanje učit. stanja. Kot predsednik šol. odseka dež. zbora bo priporočal zahteve učit. stanu, katerega zagotavlja odkritih simpatij. Govoru je sledilo živahno odobravanje.

G. dež. poslanec in odbornik profesor Berbuč govori nemški. Dokazuje, da so deželne doklade tako visoke, da više ni mogoče iti. Naštevava, koliko drugih nujnejših potreb ima dežela, kakor n. pr. regulacijo Soče, preosnovo dež. kmet. šole itd. Ta izvajanja so spremljali burni in glasni protesti od strani učiteljstva. Klici: „Le za nas ni denarja, za vse druge potrebe ga je dovolj. Milijon kron za norišnico. Kaj pa plače dež. uradnikov, odbornikov?“ so glušili, da ni bilo čuti govornika. Ko poneha vihar, nadaljuje g. poslanec Berbuč, da on zastopa davkoplačevalce, kateri bi se uprli novim nakladam. Vlada bi niti ne predložila v sankejo zakona, četudi bi ga dež. zbor sprejel. Burni ugovori. Radi hrupa mora govornik nehati. Med govorom je opomnil dr. Luzzato: „Kje pa je vladni zastopnik? Pri zborovanju, ki obravnava interes vsega učiteljstva v deželi, bi pač ne smelo manjkati vladnega zastopnika. To kaže, koliko se briga vlada za učiteljsko vprašanje.“

G. dež. posl. dr. Tuma: „Zelo me veseli, ko vidim toliko zastopnikov najvažnejšega stanu v deželi. Prav je, da ste se zganili. Ko bi bili pred leti tako agilni, imeli bi že davno, kar vam tiče in za kar se morate šele boriti. Vsaj eksistenčni minimum naj se vam prizna. Vaše zahtevanje bodi energično! Recite: „Vi nam morate dati, kar nam gre!“ (Burno odobravanje). Učiteljski stan je najpotrebnejši, vi širite med narodom prosveto. Ako priznavamo, da ste potrebni in koristni, je naša dolžnost, da vas plačamo. Toliko znamo še računati, da pokrijemo to, kar damo vam. To naglašam vedno in to hočem govoriti tudi v deželnem zboru. Vi ste nastopili danes kakor korporacija, ki jo je treba upoštevati. Spominjam vas na besede slavnega Montegazza: „Facciamo di ogni bisogno un tempio, che e' insegna a divenire migliori,“ t. j. „Naredimo iz vsake potrebščine svetišče, ki naj nam služi v boljšo bodočnost. Res je, da je ljudstvo ubogo, a ubožstvo izvira iz nevednosti. Ko boste dostojneje plačani, pojedete z veseljem na delo, kakor apostoli prosvete med ljudstvo, in narod vam bo hvaležen, vzlic temu, da vas bo bolje plačeval.“ Burno, dolgotrajno ploskanje in živahna pohvala je pokazala, da zna učiteljstvo ceniti one, ki mu stoje na strani v težki borbi.

Tovariš Urbančič: „Iz ust g. poslanca Berbuča smo slišali, da ni upanja, da bi se izpolnile naše želje. Za druge potrebe se vedno najde denar, le za nas ga ni. Pravijo, da

je dežela uboga. A vsa mizerija dežele sloni na ramah učiteljstva. Le učiteljstvo mora občutiti revo dežele, zakaj drugi deželni uslužbenci ne vedo nič o tem siromaštvu. Od kje se je vzelo pa 1 milijon za norišnico? Govore o drugih nujnih zadevah. Ali naše vprašanje ni nujno?! Toda učiteljstvo se mora dvigniti do tega, kar mu tiče. Mi ne vprašamo, kje vzeti, to je vaša skrb, gg. poslanci. Če nam pomagata, pomagata narodu. Apeliram na vaša srca, poslanci! Kaj storite, pokaže bližnja bodočnost.“

Tovariš Pizzul tudi omenja, da je dežela uboga le za učitelje, medtem ko je za vse druge dovolj denarja. Apeluje na mlajše kolege, naj si pomagajo drugam.

Tovariš Jacobi predlaga na to sledečo resolucijo: „Shod učiteljstva dne 21. decembra 1902 v dvorani gledališča v Gorici, katerega se je udeležilo učiteljstvo iz vse dežele, prosi vis. dež. zbor, naj sprejme čim prej novi načrt zakona, izdelan v šol. odseku dež. zbora (z naprošenimi izpremembami) in da naj isti stopi v veljavo, z dnem 1. januarja 1903, ker žalostno stanje učiteljstva v gmotnem oziru vsled draginje zahteva izboljšanje s človeškega, pedagoškega in pravnega stališča, kakor se je zgodilo v vseh strokah javne uprave v slednjem času.“ Sprejeto soglasno.

Predsednik Bajt da na glasovanje tudi resolucije, sprejete na shodu učiteljstva v Ajdovščini, tičoč se petletnic in enakosti učiteljic z moškimi kolegi. Istotako sprejeto. Zahvalivši se nato gg. poslancem, gg. c. kr. okr. šol. nadzornikom in vsem navzočim za obilo udeležbo, zaključil predsednik shod s trikratnim živio presvetlemu cesarju. — Shod je trajal od 3. do 5^{3/4} popoldne.

V Gorici, dne 21. decembra 1902.

Anton Kutin, zapisnikar.

Dopisi.

Štajersko.

Še enkrat nekoliko odgovora na dopis „Iz ptujske okolice“. V svojem odgovoru se sklicuje g. K. na odredbo c. kr. dež. šol. in naročilo okr. šol. sveta. Kar se tiče prve, mi ista ni neznana, le škoda, da se časih ista ne uporablja (pri naši konferenciji se je isto res zgodilo, a temu ni bila konferencija kriva, kakor bom pozneje dokazal). Kar se pa tiče naročila okr. šol. sveta, se pa itak samo ob sebi razume, da isti podpira poročevalce, zakaj ko bi Vi, g. K., novih računice ne pregledali, bi o istih tudi ne vedeli, kaj povedati, bodite veseli, da jih Vam ni bilo treba kupiti. Nadalje pravite, da sem nejasno poročal, kdo je zakrivil, da so stavljeni predlogi propadli? V poročilu stoje doslovno besede: „Tudi ta govornik je kaj spretno in dobro rešil svojo nalogo.“ Kaj pa hočete še več? Iz teh besedi vendar nobeden pameten človek ne bo sklepal, da ste bili Vi tisti, ki je zakrivil nezrelost vprašanja. Sicer pa k sklepu omenjate, da ste hoteli samo pribiti to, da konferencija ni storila svoje dolžnosti. Čemu se potem zaletujete na poročilo? Na dolžnosti bi bili konferencijo lahko že takrat opozorili takoj, sedaj je prepozno. Sicer sva pa midva in konferencija popolnoma nedolžni. Da namreč konferencija ni storila svoje dolžnosti, je krivo to, ker je bil dnevni red preobširen, kar sem že v poročilu pribil. Torej še enkrat poudarjam: malo dajte na

dnevni red, da bo to dobro. In s tem naj bo tej reči z moje strani — amen.

Poročevalec.

Koroško.

Iz Št. Jakoba v Rožu nam pišejo: Naša šola je za nič, pravijo šentjakobski nemčurji, zato proč z njo! Postati mora utrakvistična ali pa naj se razdeli v utrakvistično in v slovensko šolo. Zakaj pa naj bi bila naša šola za nič? Zato, pravijo, ker je čisto slovenska. V resnici je pa čisto nekaj drugega, kar naše nemčurje priganja, da s tako jezo delajo proti šoli. Naša šola je znamenje in priča, da je v Št. Jakobu Slovenec gospodar, ne pa nemčur — to pa bode in boli vsako nemčursko srce! Od tod taka jeza na slovensko šolo. Da bi pa naša šola bila čisto slovenska, je ravno tako debelo zlagano, kakor je nesramna laž, da so šole na slovenskem Koroškem utrakvistične. Naša šola se imenuje slovenska ne zavoljotega, kakor da bi se na tej šoli ne učilo prav nič nemščine, ampak zavoljotega, ker se na tej šoli večinoma poučuje v slovenskem jeziku in morajo vsi učitelji biti zmožni slovenskega jezika. Nemščine se poučuje toliko, da je je več kakor dovolj; v višjih razredih je v nekaterih predmetih nemščina celo učni jezik, v kolikor je pač mogoče. Sedaj pa, ko je v šoli tudi precej nemških otrok (seve tujih, od delavcev pri železnici; domačega nemškega otroka pa ni v vsej šentjakobski občini), je celo še v prvem razredu skoraj več nemškega pouka kakor na utrakvističnih šolah slovenskega. Našim nemčurjem pa le še ni dovolj — zakaj? Zato, ker jim je za nemški pouk toliko mar, kakor Angležem za srečo Burov. Priti do krmila v občini ter potem tlačiti Slovence, to so res njihove želje. Šentjakobčani niso pokveke in nimajo slame v glavi, da bi ne vedeli, kaj delajo. Vedo, da je zdanja šola prava in da takoimenovane utrakvistične, v resnici nemčurske šole ne veljajo nič — zato zdauje šole ne bodo pustili zamenjati z drugo, ničvredno šolo.

Da so takoimenovane utrakvistične šole res prav slabe, da ne rečem: one so skoraj za nič, pač vsakdo lahko izpozna iz tega, ker se na teh šolah slovenski šolarji pač naučijo nemški pisati in brati, umejo pa ne, kar berejo; slovensko pa, kar bi razumeli, večinoma niti brati ne znajo ali pa berejo tako slabo, da je strah. Saj pa tudi ni drugače mogoče: za slovenske otroke utrakvistične šole niso učilnice, ampak so jim nekako to, kar je za papigo učenje jezika. Ako se papigi vedno in vedno ponavlja ista beseda in isti stavek, se ga polagoma navadi izgovarjati; a dasi ga še tako gladko izgovarja, ga nikdar ne razume in nikdar ne ve, kaj pove. Ali ne razumete tega? No, pa poslušajte! Na neki trirazredni šoli vem v II. razredu za trdo nemškega učitelja, ki je pred kakšnima dvema mesecema rekel v pričo več ljudi: „Oh, Gott, ich kann mit meinen Schülern nichts richten; sie können gar nichts deutsch“. Verjamem: otroci Slovenci, ki vključ nemški šoli ne razumejo nemški — učitelj pa trd Nemec, ki ne ume besedice slovenski; kako je tukaj mogoč kak uspešen pouk, tega tudi najrazsodnejši človek ne more umeti. Naši nemčurji pa gotovo iz lastne izkušnje vedo, da se otrok tedaj največ nauči, kadar ne ume učitelja, učitelj pa ne njega. —

Društveni vestnik.

Štajersko.

Vabilo k občenemu zboru „Učit. društva za celjski in laški okraj“ v torek, dne 6. prosinca 1903, točno ob pol 11. uri dopoldne v okr. šoli v Celju z naslednjim vzporedom: 1. Zapisnik. 2. Petje. 3. Društvene zadeve in nasveti. 4. Poročilo tajnika. 5. Poročilo blagajnika. 6. Volitev odbora za l. 1903. 7. Določitev časnikov in knjig za l. 1903. 8. Iz šolske prakse. — S tem zborovanjem je sklopljen tudi ustanovni zbor „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“. Vsako p. n. slov. učiteljsko društvo na Štajerskem je prošeno, da se po odposlancih častno odzove! K številni udeležbi vabi vljudno Armin Gradišnik, t. č. pred. uč. dr.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj bo zborovalo v nedeljo, dne 4. prosinca (ne 6.), na Vidmu po zadnji objavljene vzporedi. Zborovanje se je preložilo radi ustanovnega shoda „Zveze“ v Celju.

Učiteljsko društvo gornjegrajskega okraja zboruje dne 4. prosinca 1903 v Št. Janžu pri g. Korenu. Zborovanje se prične ob 11. uri dopoldne in se vrši po tem-le vzporedi: 1. Zadnji zapisnik. 2. Predavanje o sadni razstavi, ki je bila v mesecu oktobru 1902 v Mozirju. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Volitev novega odbora. 5. Razni nasveti in predlogi. Glede na to, da bo zborovanje pomembno, se vabijo gg. društveni udje, da se ga udeležijo polnoštevilno. Zborovanje se vrši ob vsakem vremenu! Fr. Burdian, t. č. preds.

Konjiško učit. društvo zboruje v četrtek, dne 8. prosinca 1903 ob pol 11. uri v slov. šoli v Konjicah po običajnem vzporedi. K obilni udeležbi vljudno vabi Jos. Čeh, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico ima svoje glavno zborovanje dne 8. prosinca 1903 ob 10. uri v šoli Leitersberg-Krčevina. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Letno poročilo. 3. Dopisi. 4. Volitve. 5. Predavanje. 6. Predlogi in nasveti. K prav obilni udeležbi vabi najvljudnejše odbor.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj ima svoje glavno zborovanje v četrtek, dne 8. prosinca 1903 ob pol 11. uri dopoldne v okoliški šoli po sledečem vzporedi: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Letno poročilo a) tajnikovo, b) blagajnikovo. 4. Društvene zadeve (od zadnjih preloženih). 5. Volitev novega odbora. 6. Slučajnosti. Na polnoštevilno udeležbo vljudno vabi Fr. Šorn, t. č. predsednik.

Slomškarju g. I. Tomažiču v Tinjah odgovor na njegov dopis v „Slov. Učitelju“, št. 24. Vi si svoji jezici nad izbrenjem iz slovenjebistriškega učiteljskega društva dajate duška s tem, da se hladite z blatenjem tega društva. Da pa javnost zve, da bi Vi društvu zares v nečast služili, če bi Vas „usiljenca“ še v svoji sredini dalje trpelo, bodi tukaj povedano: Vi ste v svoji „krščanski“ ljubezni do svojih tovarišev preprečili sopomoč, katero so hoteli izkazati društveni člani discipliniranim štajerskim učiteljem-prvoboriteljem. Vi ste namreč prideli h koncu z vsemi podpisi že opremljene dotične peticije tako opazko, da se ni ista potem več mogla dalje poslati. To diši po veliki nehvaležnosti napram tistim tovarišem, ki so se za druge izpostavljali in se neustrašeno bojevali za dosego izboljšanja našega gmotnega stanja, na katerem Vi prav izdatno participirate. Kako ostudno grdo pa je nadalje, če tovariš, ki se smatra „krščanskim“, tisto pomoč, katere sam noče bližnjemu dati, še potem ono že izvršeno po svojih kolegi — uniči. — In ste li Vi sploh imeli do kakšne opazke pravico na peticiji, poslani le članom društva? — Ne; Vi niste bili pravi član našega društva, ampak se je Vas trpelo zaradi prigovarjanja nekaterih tovarišev le podpornim članom, in kot takemu Vam ni šla nobena pravica pritrjevanja, kakor lažnivo pišete. — To, kar ste storili, je bila potemtakem velika predrznost. — Kako velika laž je nadalje Vaše besedičenje in trditev, da je pri naših društvenih zborovanjih le malo resne volje po stanovski nadaljni izobrazbi videti, dokazuje javno pedagoški letopis „Šolske Matice“ iz leta 1901., kjer se naše društvo odlikuje po obilici razpravljanih strokovnih tem.

Kar zadeva še Vaše druge opazke o našem društvu, se Vam pa pove na uho: Dobri vidijo dobro, hudobni pa hudobno.

Za slovenjebistriško učiteljsko društvo:
Jos. Sabati, t. č. predsednik.

Iz Velenja nam pišejo: Šaleško učit. društvo je imelo dne 14. decembra v Velenju svoje glavno zborovanje. Razen običajnih točk je bilo na dnevnem redu tudi poročilo tajnikovo in blagajnikovo. H koncu so se vršile volitve. — Iz poročila tajnikovega omenimo sledeče: Naše društvo šteje razen enega vse učitelje in učiteljice šoštanjkega okraja kot svoje ude. S ponosom smemo konstatovati, da to niso bili člani le na papirju, ampak da so delovali v prosep našega društva ter se tudi z vnemo in v častnem številu udeleževali društvenih zborovanj in predavanj. Zborovalo pa je društvo v tem letu šestkrat in to v različnih krajih. Trikrat je hospitiralo, dvakrat pa priredilo predavanja. K zborovanju v Št. Martinu ob Paki pa je kot goste povabilo stanovske brate gornjegrajskega, savinjskega in celjsko-laškega društva. Da jih nismo zaman vabili, ampak da so se vsa društva udeležila našega sestanka skoraj polnoštevilno, je nam v čast, a njim štejemo to v ljubav! — Nadalje si je naše društvo v preteklem društvenem letu izvolilo častnega člana (gosp. Fr. Hernausa, naduč. v Šoštanju), osnovalo društven mešan pevski zbor, uvedlo spominsko knjigo, sklenilo, da bo pri vsakem zborovanju hospitalija ali predavanje, naprosilo odsek okr. učit. knjižnice, da izda imenik ter predložilo okr. zastopu v Šoštanju peticijo za ustanovitev okr. štipendije, ki bi jo naj v primerni visokosti dobival ubožen slovenski učiteljskišnik. (O rešitvi te peticije poročamo svoječasno.) Pri 14. skupščini naše „Zaveze“ je zastopal naše društvo g. Lukman, učitelj v Šoštanju. O vsakem kretu našega društva je poročal „Uč. Tovariš“ in „Domovina“ ter tuptam „Steir. Schul- u. Lehrerzeitung“. Kakor znano, je zadnje glasilo društva „Steierm. Lehrerbund“, čigar društveniki smo vsi udje našega društva. Kar se tiče naših skupnih učiteljskih interesov, smo z njim popolnoma solidarni in ga bomo krepko podpirali. V narodnosti pa: „Nolli nos tangere!“ Toliko iz tajnikovega poročila. Blagajnik nam pa naznani, da ima društvena blagajnica prebitek! Volitve so imele ta-le izid: Predsednik g. Koropec, njega namest. in blag. g. Smolnikar, tajn. g. Korošec, pevovod. g. Nerat in odbornik g. Lukman. Prihodnje zborovanje se bo vršilo s posebno slavnostjo (kakšno, ne smemo pred časom povedati) dne 1. februarja v Šoštanju.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je imelo svoje zadnje zborovanje v letu 1902. dne 13. listopada v Slov. Bistrici in to ob prav obilni udeležbi svojih članov. — Po običajnem pozdravu naznani g. predsednik, da se je število društvenikov pomnožilo zopet za 3 člane. Pristopili so namreč: gospa Am. Vobič, učiteljica v Studenicah; gospica Avgusta Šantel, učiteljica v Slov. Bistrici, in gosp. A. Kopriva, učitelj v Črešnjem. Živeli! Z odobravanjem se nato vzame na znanje poročilo predsednikovo o sestanku predsednikov štaj. slov. učit. društev v Celju dne 2. listopada. Ob koncu istega se sliši kot iz ednega grla: dne 6. prosinca 1903 vsi v Celje k osnovalnemu zboru nove štaj. Zveze slov. učiteljev in učiteljic. — Tudi se je zadeva o glasilu Lehrerbunda „Schul- und Lehrerzeitung“ prav ugodno rešila. Našemu društvu se vsaj ne bo moglo očitati brezbržnosti, zaradi katere bi morda ta neustrašeni list moral prominirati. — Gospod Jos. Kokl je jako zanimivo in jedrnat razpravljal temo: „Učiteljeva potrpežljivost v šoli“. Vsestranska pohvala je bila plačilo njegovemu govoru. — Po oficijalnem delu je bil skupni sestanek v gostilnici g. Novaka.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je zborovalo dne 4. grudna 1902 v okoliški šoli ptujski ob udeležbi 25 članov. G. predsednik navzoče prav lepo pozdravi ter se spomni umrlega tovariša Kolariča od sv. Marka. V znak sožalja se navzoče dvignejo s sedežev. Nadalje čestita tov. Družoviču, ki je napravil na dunajskem konservatoriju profesorski izpit; slednjič čestita tudi onim, ki so napravili v listopadu sposobnostni izpit. Potem preide na dnevni red. Zapisnik zadnjega zborovanja je bil odobren. Kot delegata za letošnjo glavno skupščino „Lehrerbunda“ se izvolita tov. Družovič

in Kapič. Ker so društvene zadeve za to zborovanje odpadle, je sedaj predaval g. Fr. Podobnik o alkoholizmu. G. predavatelj je govoril jako zanimivo ter nam podal res drastične primere o pijančevanju v našem okraju, posebno na polju, kjer imajo ljudje zlasti takomenovani „šnops“ v posebni časti. Navzoči društveniki so opomnili tudi na jako značilne slučaje, da se celo otroci vpijanijo. Tako na pr. je mnogo otrok, ki so prvič pijani takrat, ko gredo k — birmi. Žalostno, a resnično. Tega menda ne vidijo merodajni faktorji?! Nadalje je omenil tudi nekdo, da ravno nek stan, ki ima važno nalogo pri vzgoji, daje jako slabe zglede s svojim popivanjem in to ne le časih, ampak lepo poredoma, kakor pravi pesem: Danes tukaj, jutri tam... Čudno je le, da se sedaj, ko se vsi stanovi vzdigujejo proti alkoholizmu, omenjeni stan ne gane. Ta se drži vedno in trdno znanega recepta: Mi pa ostanemo, kakor smo b'li... — K sklepu se je še sklenilo, da bo prihodnje zborovanje dne 8. prosinca 1903.

Književnost in umetnost.

„Ljubljanski Zvon“ je dokončal svoj XXII. letnik pod uredništvom pesnika in pisatelja A. Aškerc a. Z novim letom prevzame uredništvo pisatelj dr. Fr. Zbašnik. Cena in obseg ostaneta dosedanja. — Gosp. A. Aškerc ostane sotrudnik listu tudi zanaprej. Novo uredništvo naznanja, da bo „Zvon“ prinašal same izvirne stvari; za prevode je drugod dobro preskrbljeno. — Pisateljske nagrade se zvišajo. Govoriti o sedanjih vrednostih „Lj. Z.“ bi bilo odveč, saj je bil naš najboljši mesečnik za književnost in prosveto, zato dobro znan širši javnosti slovenski. Želimo, da le ostane tudi v bodočnosti. Ime g. dr. Zbašnika nam je porok za to, da ostane „Zvon“ na višini svoje naloge. Učiteljstvu ga kar najtopleje priporočamo, tembolj, ker ga dobiva za znižano ceno.

„Knjižnica za mladino“, skupna knjiga št. 27. in 28, blizu 400 strani obsežna in lepo vezana, je zakasnela vsled raznih zadržkov. Gg. naročniki jo dobé v januarju. — S to knjigo bo dovršen 3. letnik, in upanje je, da bo izhajala še nadalje, dasi je doslej naročnikov okroglo le 450, med temi nad 200 na Goriškem. — Kje so vse ostale šole? Bliža se konec l. 1902, in pri tej priliki naj bi se vse šole vsaj naknadno naročile, ker še dobe knjige po naročniški ceni, t. j. za vse leto glđ. 1.60. Od tega odziva bo odvisno, ali založnik more in sme nadaljevati s tem podjetjem.

Cecilija. V založbi družbe svetega Mohorja je izšel drugi, popravljeni natisek drugega dela cerkvene pesmarice „Cecilije“. Uredil jo je Anton Foerster. Tisk je lep.

„Jež“, politično-humorističen list za zabavo. Slovenci nismo imeli sreče, imeti humorističen list, ki bi v resnici zaslužil to ime. Kar je ponehal Levstikov „Pavliha“ in Aleševčev „Brenčelj“, smo se lovili semtertja brez uspeha. Cena listu je celoletno le 6 K, polletno pa tri krone in se pošilja: Upravništvu „Ježa“ v Ljubljani.

Popotnik prinaša v 12. številki lanskega letnika to-le zanimivo vsebino: 1. H. Schreiner: Analiza duševnega obzorja otroškega in dušeslovni proces učenja. 2. Dr. Janko Bezjak: O razlaganju besed, izrazov in rekel pri obravnavi beril v ljudski šoli. 3. Dr. Jos. Tominšek: K preosnovi srednjega šolstva na Francoskem. 4. V. Bežek: Zaščitnikoma Levčevega pravopisa vnovič v praudarek. 5. Dr. Fr. Ilešič: O izvirnosti naše starejše mladinske književnosti. 6. Iv. Šega: Pedagoški utrinki. 7. Razgled. — Listek. — Pedagoški paberki. — Kronika. — Upravništvo objavlja to-le listnico, ki jo naj vsak uvažuje: Vse naročnike-dolžnike prosimo prav vljudno, da naj poravnajo čim prej svoj dolg, drugače bomo primorani, jim ustaviti list. Vsakemu svoje! V svrhu lažjega vplačevanja so priložene današnji številki poštno-hranilnične položnice. Pri vplačevanju blagovoli naj vsak označiti čas, do kdaj je poravnana naročnina. Koncem leta uredimo na novo knjige in naslove. Ako je kje kaka pomota ali izprememba, prosimo pojasnila.

Zvonček. Izšla je I. številka IV. letnika z velezanimivo, prelepo vsebino. „Zvonček“ se reprezentuje sedaj kaj lepo: začel je izhajati v platnicah. Lep napredek: vreden upoštevanja. Prihodnjič več!

Vestnik.

Osobne vesti. Gosp. Vendelin Sadar, nadučitelj v Ihanu, je imenovan učiteljem na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani. — Nadučiteljem v Stopičah je imenovan gospod Ivan Rodič.

Razširjanje šol. Deželni šolski svet je sklenil, da se razširijo šole v Nadanem selu, Višnji gori, Cirklah in Sostrem.

Status kranjskega učiteljstva. Z novim letom je pomaknjenih v višji plačilni razred 55 učnih oseb, in sicer iz IV. plač. razreda v III.: 27; iz III. plač. razreda v II.: 17 in iz II. plač. razreda v I. pa 11 učnih oseb. Zadnji, ki so bili pomaknjeni v višji plač. razred, so gg.: Marn Jakob, Petrovec Tomo in Benedičič Ivan.

Nadaljevalni tečaji za učitelje. Na predlog c. kr. dež. šolskega sveta je naučno ministrstvo privolilo, da bodo v letošnjih velikih počitnicah na tukajšnjem učiteljskem nadaljevalni tečaji za ljudsko šolsko učiteljstvo. Letos pridejo na vrsto jeziki, matematika in menda tudi zemljepis in zgodovina. Naobrazba ljudskega učiteljstva je stalna točka v programu vsega avstrijskega naprednega učiteljstva, zato te nadaljevalne tečaje od srca pozdravljamo.

Predavanje g. ravnatelja Schreinerja v „Slovenski Šolski Matici“. Zvečer 27. pr. m. se je zbralo toliko učiteljev in učiteljic, profesorjev in staršev v mali dvorani „Narodnega doma“, da je bila ista popolnoma napolnjena. Vse je privabilo napovedano predavanje ravnatelja mariborskega učiteljskega g. Schreinerja, priznanega pedagoga in psihologa. Predaval je o analizi duševnega obzorja otroškega z njemu lastno temeljitostjo in zanimivostjo. Ta tema je bil povzet iz obširne njegove tozadevne razprave v „Popotniku“, a prikrojil ga je po najbolj nujni vsakdanji praksi v šoli. Priporočal je vsem šolam, naj bi po vzoru najbolj razvitega šolstva drugih držav preizkušali učitelji pri vstopu učence glede na njih zaklad doma pridobljenih pojmov. V ta namen naj bi se stavilo sto raznih vprašanj, kakršne je predavatelj sestavil z ozirom na ljubljanske šole. Rezultati naj bi se zabeleževali na posebno polo ter se potem izročili „Slovenski Šolski Matici“, ki bi si nabavila na ta način nekako statistiko o narodni psihologiji. Strokovnemu razlaganju je sledilo burno priznanje, a deželni šolski nadzornik gospod Hubad je izrekel še posebe v imenu šolstva predavatelju najlaskavejšo zahvalo.

II. seja pripravljalnega odbora za dež. učit. konferencijo 1903. V seji dne 23. decembra l. l. se je overoveril zapisnik I. seje. Določil se je na podlagi referata L. Jelenca poslovni red za pripravljalni odbor in poslovni red za dež. učiteljsko konferencijo, o katerem je poročal c. kr. ravnatelj Levec kot načelnik odbora za sestavo poslovnika. Vršila se je generalna debata o poročilu nadučitelja J. Tomana o pouku v slovnici, o poročilu J. Bernota o računstvu v ljudski šoli, kakor tudi o poročilu učitelja Gregorina o učnem načrtu za enorazredne ljudske šole s poldnevnikom poukom. O teh poročilih se bo v prihodnji seji dne 21. januarja 1903 vršila podrobna debata. Učitelj Fr. Gärtner je poročal o predpripravah za razstavo učil o priliki dež. učit. konferencije. V prihodnji seji se bo obravnavalo o že omenjenih predmetih in o učnem načrtu za enorazredne ljudske šole s celodnevnikom poukom. Razen tega bo poročal nadučitelj J. Toman o učnem načrtu za dvorazredne ljudske šole s poldnevnikom in celodnevnikom poukom. Dalje so se razdelili tudi referati o učnem načrtu za tri, štiri in petrezrednice odbornikom Gregoraču, Šegi in Jelenču.

„Učiteljski Tovariš“ je sedaj najstarejši slovenski list. Bodimo ponosni nanj!

Usposobljenostne preizkušnje meseca novembra 1902. so v Ljubljani prebili: A. Za meščanske šole: I. skupina: S. Langer pl. Podgoró, učiteljica pri uršulinkah v Ljubljani; S. Schlegel Elekta, učiteljica ravno tam; Lidija Wolff pl. Wolfenberg, odgojiteljica na Dunaju (z odliko). Vse tri z nemškim učnim jezikom. II. skupina: Luiza Caenazzo, učiteljica v Gorici; Eliza Legat, učiteljica v Gorici, obe z nemškim učnim jezikom; S. Viktorija Chromý, učiteljica pri uršulinkah v Ljubljani, z nemškim in slovenskim učnim jezikom. — III. skupina: Karl Humek, učitelj na meščanski šoli v Krškem; Müller Ludovik, učitelj v Trstu, oba z nemškim učnim jezikom; S. Elizabeta Kremžar, učiteljica pri uršulinkah v Ljubljani z nemškim in slovenskim učnim jezikom (z odliko). — B.) Iz nemščine kot učnega predmeta na slov. ljudskih šolah: Jezovšek Janez, stalni učitelj pri Sv. Lovrencu pred Prežinom. — C.) Za občne ljudske šole z nemškim učnim jezikom: Hohla Jožef, pomožni učitelj v Lichendorfu na Štajerskem; Schmalz Alica, zač. učiteljica v Ljubljani; S. May Norberta, zač. učiteljica v Mariboru (z odliko). Č.) Za občne ljudske šole s slovenskim učnim jezikom: Križman Emil, začasni učitelj v Planini na Štajerskem. D.) Za občne ljudske šole z nemškim in slovenskim jezikom: Začasne učiteljice: Bole Marija iz Št. Vida pri Vipavi; Bradaška Olga iz Ljubnega na Štajerskem; Detela Marija iz Rudolfovega; Drenik Marija iz Ljubljane; S. Erzar Aleksija iz Maribora; Franke Darinka iz Skocijana; Gomilšek Karolina iz Trbovelj; Gregorin Miroslava iz Celja; Janša Marija iz Vrhnike; S. Kobal Bernardina iz Ljubljane; Lapajne Svetka iz Vidma; Logar Ana iz Šmarja pri Kopru; Luschin Marijana iz Ljubljane; Miheleč-Kavčič Matilda iz Ljutomerja; Miklavec Pavla iz Makol; S. Odlasek Andreja iz Ljubljane; S. Omejc Ferdinand iz Ljubljane; S. Pirart Eleonora iz Maribora; Rupnik Marija iz Sv. Florijana v Doliču; Simončič Marija iz Železnikov; Šircelj Marija iz Cirkovec (z odliko); Schitnik Ida iz Hodišča u Koroškem; S. Wilcher Anunciata iz Ljubljane; S. Zupanc Leona iz Ljubljane. — Začasni učitelji: Arnšek Rudolf iz Globokega pri Brežicah; Bučar Alojz iz Št. Lovrenca na Dravskem polju; Gorup Jožef iz Polenšaka; Jakše Janez z Vranskega; Labernik Ignacij iz Polenškega; Lukežič Avguštin iz Cirkovec; Mohorko Janez iz Manjšberga; Pavlovič Janez iz Vidma; Petrič Fr. iz Strug; Pirnat Janez iz Dobrépolj; Slemenšek Mihael iz Nove cerkve; Štrukelj Janez z Roba; Žebre Friderik s Skaručne; Magerl Janez iz Svibnega.

S Štajerskega. Dvorazrednica v Podčetrtku se razširi v trirazrednico. — Za učitelja v Št. Ilju pod Turjakom je imenovan g. Rudolf Mencin, doslej učitelj v Škocijanu na Koroškem.

Pozor, slovenski glasbeniki! — Razpis 2 častnih nagrad. — „Slovensko pevsko društvo“ v Ptujju obhaja leta 1903. dvajsetletnico svojega obstanka z velikim pevskim koncertom avgusta meseca v prijaznem trgu Ljutomeru ter razpisuje nalašč za ta koncert dve častni nagradi po 60 kron za najboljše moški in mešan zbor. Kompoziciji naj ne bosta pretežki ter kolikor mogoče v narodnem duhu uglasbeni. Rokopise je poslati odboru „Slov. pevskega društva“ v Ptujju do konca februarja 1903. Glasbeniki naj se ne podpišejo na svoj rokopis, temveč naj prilože svoja imena v zaprtem zavitku, na katerem bodi zabeležen naslov dotične kompozicije.

Odbor „Slov. pevskega društva“ v Ptujju, 20. decembra 1902.

Drag. Zupančič, predsednik. Kajnih, tajnik.

Listnica uredništva.

Prejeli smo več zanimivih člankov in dopisov, ki smo jih nameravali spraviti že v to številko, a zaradi piclega

prostora smo jih morali odložiti do prihodnje številke. Vsi tisti, ki so menili, da pridejo njih stvari že sedaj v list, naj nam torej oprostite; zanimale bodo gotovo tudi prihodnjič. Veseli nas, da se naši dopisniki tako pridno oglašajo z vseh strani. Prosimo jih, naj nam ostanejo zvesti tudi v bodoče. Le s skupnim delom napravimo lahko svoj list zanimiv! Vsem prijateljem in somišljenikom: Veselo in srečno novo leto!

Listnica upravnistva.

To številko pošiljamo vsem starim naročnikom in mnogim stanovskim tovarišem na ogled. Druga številka se ustavi onim trdovratnim dolžnikom, ki se ne zmenijo za nikak opomin. — Saj mora vendar vsak vedeti, da list ne more izhajati, ako se ga gmotno ne podpira! Torej stori vsak svojo dolžnost. — Čitalnice, šolska vodstva in krajne šolske svete prosimo, da nam naročnino na vsak način predplačajo, ker se jim drugače list ustavi.

Kdor izmed nenaročnikov hoče naročiti list, naj to stori potem nakaznice, ker se na drugačne naročitve ne bomo ozirali.

Položnice, ki ste jih v zadnji številki prejeli, vestno in kmalu porabite, saj znaša poštnohranilni račun lep znesek in je to za „Tovariša“ žrtev.

Ako mogoče, naj vsak naročnik pristavi svoji pošiljati še črko in številko, ki jo ima na ovitku. To nam delo jako olajša in izključuje vsako pomoto glede vpisa naročnine.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 2796.

Kranjsko.

Na enorazrednici v Trnju je učno mesto stalno popolniti. Prošnje so vlagati semkaj do dne 18. januarja 1903.

C. kr. okr. šolski svet v Postojni, dne 18. decembra 1902.

Št. 1125.

Na dvorazredni ljudski šoli v Ihanu je stalno oddati izpraznjeno nadučiteljsko mesto s postavnimi prejemki s početkom drugega polletja 1902/03.

Prošnje, pravilno opremljene, je poslati tukajšnjemu uradu do 23. januarja 1903.

C. kr. okr. šolski svet v Kamniku, dne 22. decembra 1902.

Zl. 1358.

An der zweiklassigen Volksschule in Müsnach ist die Oberlehrer- und Schulleiterstelle mit den gesetzmässigen Bezügen und dem Genuß der Naturalwohnung im Schulgebäude definitiv zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis 25. Jänner 1903. hieramts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Radmannsdorf, am 23. Dezember 1902.

Zl. 1824.

An der einklassigen Volksschule in Gora wird die Lehrer- und Leiterstelle mit den sistemisierten Bezügen zur definitiven, eventuell provisorischen Besetzung ausgeschrieben.

Gehörig instruierte Gesuche sind bis 20. Jänner 1903 im vorgeschriebenen Wege hierorts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Gottschee, am 14. Dezember 1902.

Alabaster-kreda

je najboljša, ker je brez peska.

100 kosov velja K 1'60.

Vsem šolskim vodstvom jo najtopleje priporoča tvrdka

J. Giontini, Ljubljana.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/8 strani 10 K, 1/16 strani 8 K, 1/32 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.